

Anförande av Järnverksföreningens ordförande Rickard Qvarfort den 28 januari 2011 i Örebro

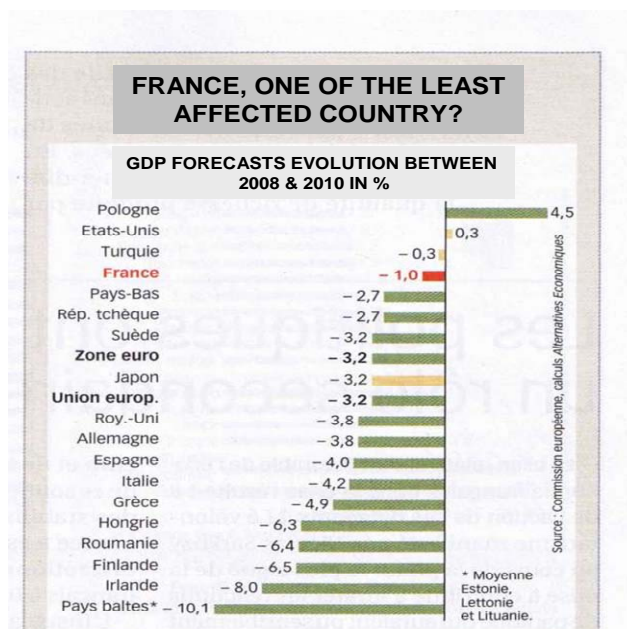
Stålmarknaden 2010 – en sammanfattning

Fru Landshövding, våra föredragshållare, våra nordiska kollegor, representanter för pressen, mina damer och herrar!

När vi samlades här för ett år sedan hade vi just passerat botten och var på väg upp ur den djupaste konjunktunedgången efter kriget. Vi började närma oss ett läge med svarta siffror i resultaträkningen, förvisso med ett visst stöd av vad konkurrenterna gärna kallade valuta-dopning. Läget började förbättras generellt och utvecklingen hade börjat gå i rätt riktning, även om det för oss med finansiellt svaga ägare skulle ta ytterligare en tid innan vi kunde andas ut. Och nu idag vill jag påstå att den svenska stålindustrin faktiskt stod relativt stark i slutet av 2010.

Men i tider när vi nästan dränks i rapporter om hur fantastisk den ekonomiska utvecklingen har varit i Sverige så kan vi – för att få lite perspektiv – titta på en BNP jämförelse för 2008–2010 som jag fick av vår franske säljbolagschef.

Vem är stjärnan i EU?

JERNKONTORET

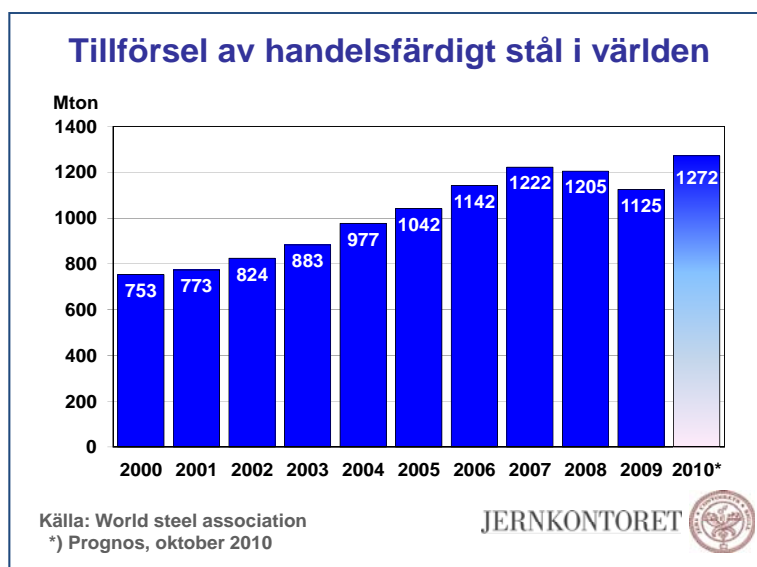
Som ni ser på den här bilden är det i själva verket Frankrike – om vi bortser från Polen – som är den klarast lysande stjärnan på EU-himlen. Sverige ligger någonstans runt snittet i EU.

Ja vi vet hur det är med statistik, mycket beror förstås på vilken parameter man väljer och tidsintervallet. De facto så innebär utvecklingen i Sverige egentligen inte mer än att vi har kommit tillbaka snabbare än förväntat. Men hur ekonomin kommer att utvecklas framöver är osäkert. Det finns faktorer som pekar i både positiv och negativ riktning.

Jag tror att det är viktigt att vi behåller fötterna på jorden nu. Och inte börjar tro att Sverige helt plötsligt blivit en tigerekonomi, bara för att ekonomin studsat upp och är nästan normal igen.

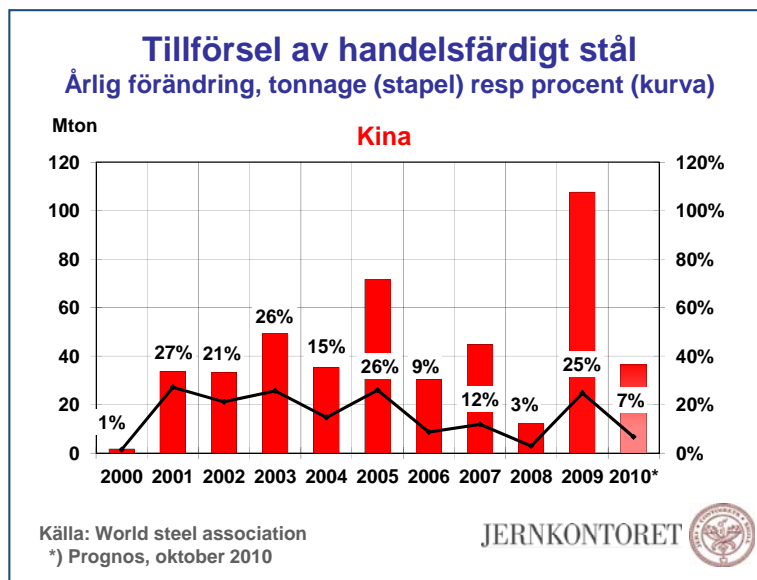
Men låt oss återgå till stålåret 2010 och titta på en bild som visar den globala stålkonsumtionen.

På denna är det svårt att överhuvudtaget se någon större kris för stålindustrin. Man ser bara en mindre dipp i en annars stabilt växande konsumtion av stål. I vanlig ordning är det utvecklingen i Kina som – i totalbilden – döljer den dramatiska utvecklingen i västvärlden.

I fallet Kina är det nog mer rätt att tala om en överbyggnad och inte en återhämtning. Redan under 2009 ökade konsumtionen kraftigt som en följd av stora infrastrukturprojekt finansierade av gigantiska statliga stimulanspaket. Och denna utveckling fortsatte även under 2010.

Om jag minns rätt var det väl Göran Persson – som lite politiskt inkorrekt efter en Kinareisa tillsammans med Anders Sundström – uttalade sig om stabilitetens betydelse för ekonomisk tillväxt.

Effekten av dessa statliga stimulanser kommer nu successivt att klinga av samtidigt som stålkonsumtionen per capita i Kina numera ligger på – eller t.o.m. högre än – normal västerländsk nivå. Så frågan är i vilken takt och riktning den kinesiska stålkonsumtionen kommer att gå framöver. Och vilka produkter och stålsorter som blir intressanta de närmaste åren.

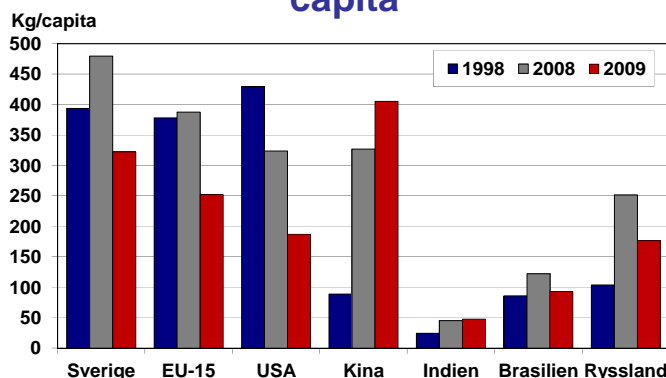
När man talar om återhämtningen under det gångna året återges ofta de procentuella förändringarna jämfört med 2009. Ökningarna kan uppfattas som enorma, men man får inte glömma bort att vi ofta kommer från extremt låga nivåer. För att få en bättre uppfattning om graden av återhämtning kan det vara bättre att se på de absoluta talen istället, dvs. marknaden i ton.

I USA minskade stålkonsumtionen 2009 med ungefär 40 Mton. Trots en 33-procentig ökning motsvarar återhämtningen bara 20 Mton vilket innebär att hälften av tappet 2009 är tillbaka. För att nå till nivån före krisen krävs alltså ytterligare 20 Mton.

Sedan är ju frågan om västvärlden någonsin kommer tillbaka till den nivån, perioden 2004-2008 måste kanske betraktas som en engångshändelse driven främst av utvecklingen i Kina.

I EU där återhämtningen kom igång lite senare och mer försiktigt än i USA kan vi se att av de dryga 60 Mton som försvann från marknaden under 2009 har bara 20 Mton kommit tillbaka. Detta trots en förbättring på nästan 20 procent.

Tillförsel av handelsfärdigt stål per capita

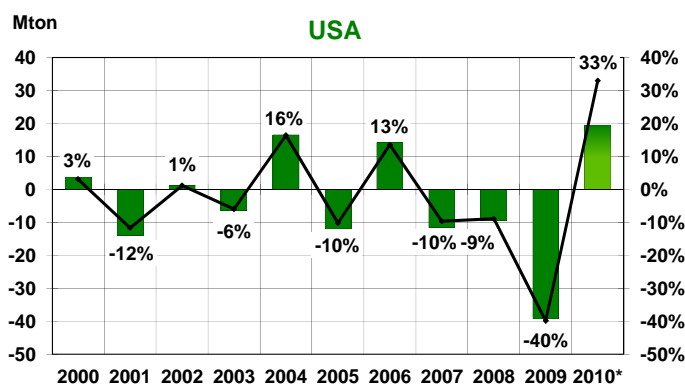

Källa: World steel association

JERNKONTORET

Tillförsel av handelsfärdigt stål Årlig förändring, tonnage (stapel) resp procent (kurva)

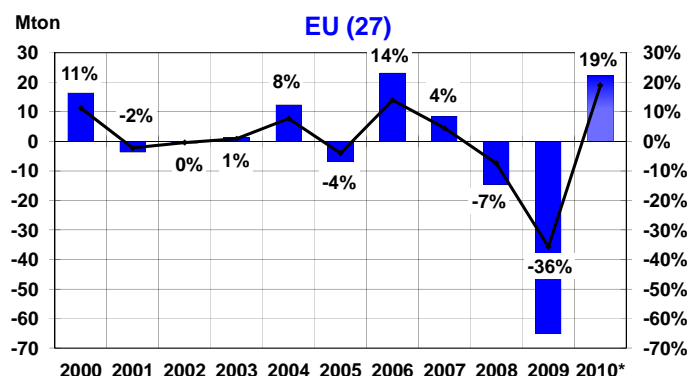
Källa: World steel association

*) Prognos, oktober 2010

JERNKONTORET

Tillförsel av handelsfärdigt stål Årlig förändring, tonnage (stapel) resp procent (kurva)

Källa: World steel association

*) Prognos, oktober 2010

JERNKONTORET

I Tyskland har 7 av de 14 Mton som försvann från marknaden återställts, dvs. hälften. Utvecklingen för stålmarknaden där är alltså jämförbar med hur det såg ut i USA. Och på den svenska stålmarknaden var återhämtningen faktiskt ännu bättre, relativt sett. Efter att konsumtionen backat rejält under 2009 till 2,9 Mton ökade stålkonsumtionen med nästan 40 procent under 2010 och landade till slut på 4 Mton.

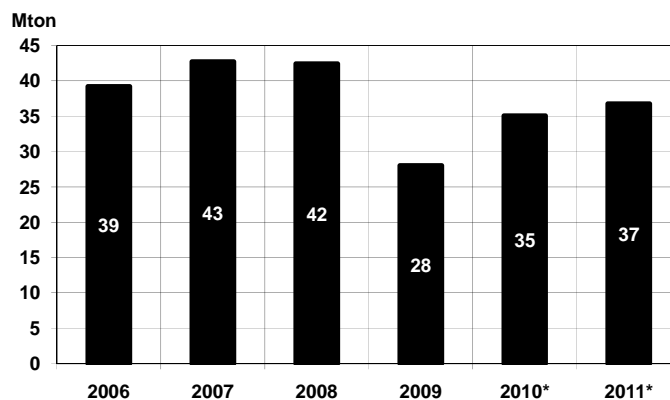
En stor och snabb nedgång följs ju inte sällan av likartad "rekyl" men det var nog inte många av oss som trodde på det för 1 år sedan.

Vad är det då som ligger bakom den förbättrade stålmarknaden. Industriproduktionen hos viktiga stålkonsumenter fortsatte att förbättras i såväl Tyskland som Sverige.

I Tyskland lyckades man först att rädda den inhemska efterfrågan på bilar genom skrotpremien. När premien senare togs bort och efterfrågan sjönk tog den kraftigt ökande kinesiska efterfrågan på tyska lyxbilar över. Och 2010 producerade man i Tyskland nästan lika många bilar som före krisen.

I Sverige började däremot 2010 tufft för bilindustrin. Tillverkningen hos Saab låg nere och hos Volvo låg produktionen av de mest populära modellerna i Gent. Saab kom visserligen igång så smått och Volvo Personvagnar fick nya kinesiska ägare.

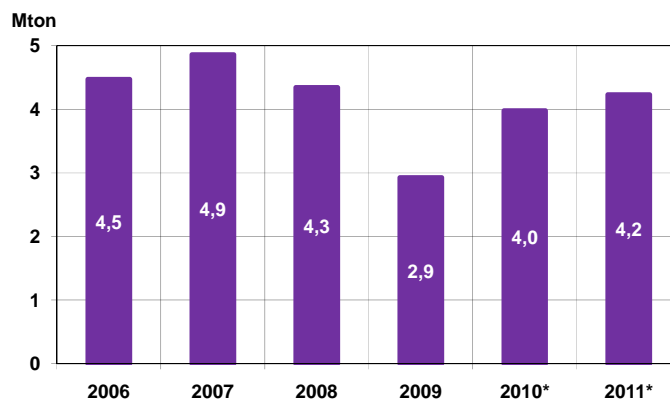
Tillförsel av handelsfärdigt stål i Tyskland

Källa: World steel association, okt 2010
*) prognos

JERNKONTORET

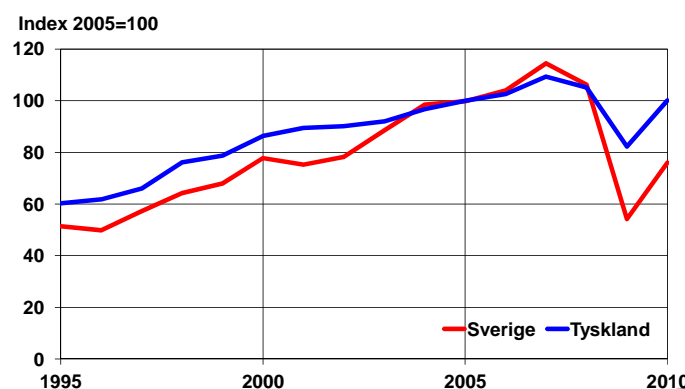
Tillförsel av handelsfärdigt stål i Sverige

Källa: Jernkontoret
*) prognos

JERNKONTORET

Fordonsproduktion i Sverige och Tyskland

Källa: Reuters Ecowin och Eurofer

JERNKONTORET

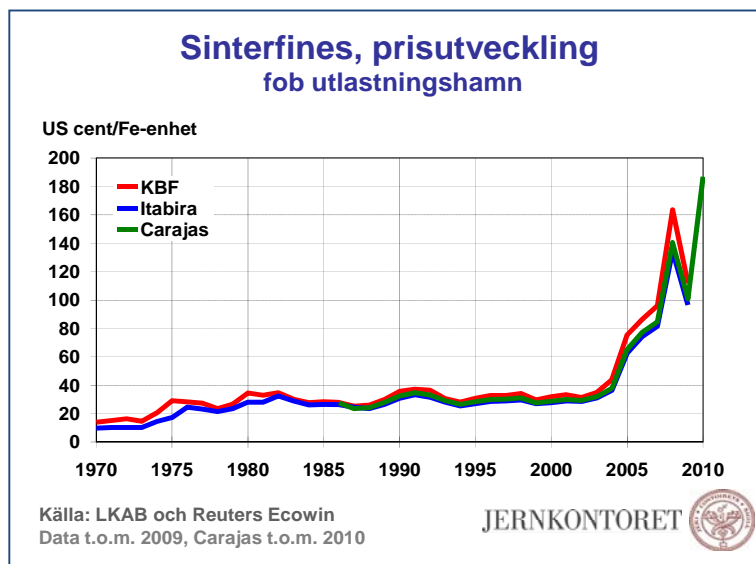
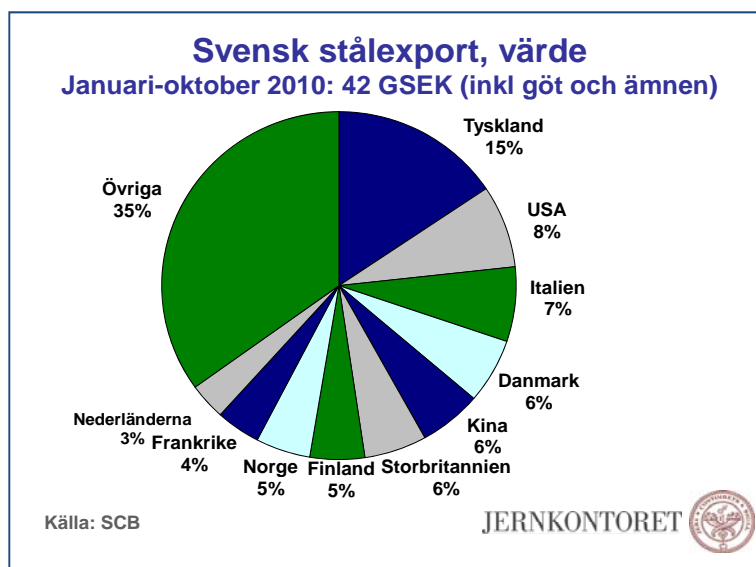
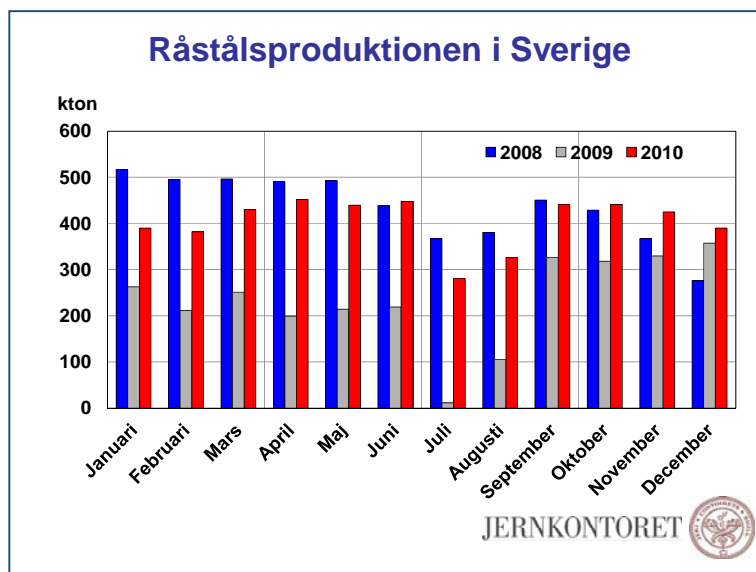
Personligen har jag under de senaste åren fått lära mig ett och annat om vad ägandets struktur och nationalitet betyder för ett företag. Och jag tycker att vi många gånger har en rätt så naiv inställning till detta i Sverige. Men framtiden får väl utvisa hur mycket bilproduktion vi kommer att ha kvar i Sverige om några år.

Att stålmarknaden förbättrades förra året – om än i varierande omfattning – har naturligtvis haft en positiv inverkan på den svenska produktionen av råstål. Denna förbättrades med 73 procent till 4,8 Mton, vilket motsvarar 85 procent av produktionsnivån före krisen. Vilket är ganska hyfsat. Men om man rensar bort effekten av den lageruppbyggnad vi såg framförallt i Q2 och det faktum att man inte ställer av en masugn hursomhelst, så ser vi

att den underliggande efterfrågan motsvarar ett typiskt lågkonjunkturår.

Vi kan också se att riktningen på den svenska stålexporten förändrats något under krisen. Ett exempel är att Kina som brukar ligga runt en tionde plats för svensk stålexport seglade upp till en 5-plats under 2010. Och detta är ju inte så konstigt eftersom det var i tillväxtländerna efterfrågan var stark under 2010.

Att den globala stålmarknaden t.o.m. har passerat nivåerna före krisen har tryckt upp priset på råvarorna. Här är exemplet järnmalm där man under året övergav modellen med årlig prissättning till förmån för nya priser varje kvartal. Och det var nog tur att konkurrensmyndigheter runt om i världen avvisade BHP och Rio Tintos planer på ett joint venture för järnmalm. Annars hade prisökningarna kanske blivit ännu större.

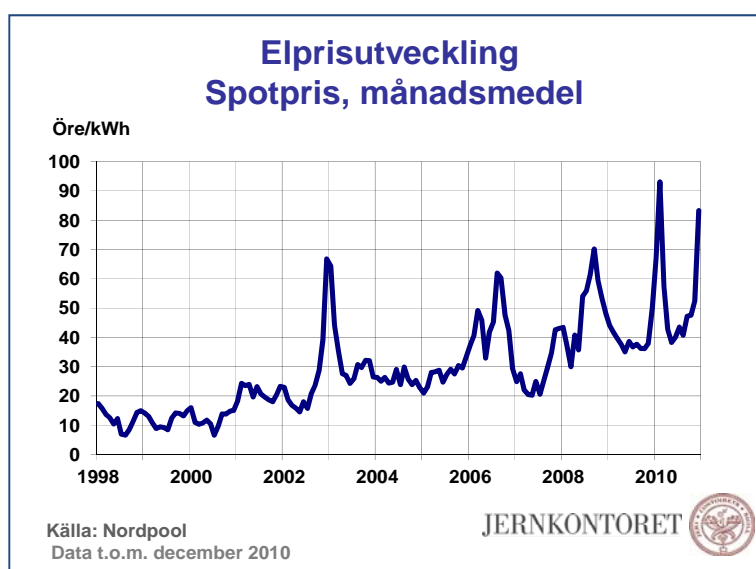

Ett annat exempel är priset på skrot som naturligtvis ökade i takt med den globala efterfrågan.

Och så det stora sorgebarnet. De svenska elpriserna som nu för första gången lett till att vi faktiskt var tvungna att – precis som papperstillverkarna – stänga ner produktionen på grund av el-priset.

Här har vi en marknad där ett oligopol med i princip tre aktörer står för det gemensamt ägda utbudet. Och där priset på den sist producerade kWh sätter priset på all el.

Eftersom produktionen av denna sista kWh som regel har genererat utsläpp av CO₂ belastas priset på all el med kostnaden för utsläppsrätter.

Ja så är det faktiskt i Sverige. All el kostar som om hela produktionen är baserad på kol och leder till utsläpp av CO₂. Trots att mer än 90 procent av den svenska elproduktionen är CO₂-fri. Och det är inga småpengar det handlar om – som beror på denna effekt. I Sverige är det fråga om 20 miljarder kronor per år som elkonsumenterna *de facto* skänker bort till kraftbolagen, vid ett normalpris på utsläppsrätterna på 20€/ton CO₂. Men sannolikt kommer priset på utsläppsrätterna att öka, vilket är ett måste om utsläppen skall minska framöver. Om priset på utsläppsrätterna stiger till i vart fall 35€/ton CO₂ – vilket analytikerna tror – så ökar förmögenhetsöverföringen till kraftbolagen med ytterligare 15 miljarder, till totalt 35 miljarder. Per år!

I Sverige är vi helt beroende av vår export och större delen av nettoexporten består av den elintensiva industrins produkter. Avstånden till våra kunder ger oss en kostnadsnackdel, vilken tidigare delvis kompensades av konkurrenskraftiga elpriser. Så är det inte längre. Jag läste för en vecka sedan i Dagens Industri (18/1 2011 på nätet) att de svenska elpriserna låg bland Europas högsta. Det är nog unikt – eller i vart fall väldigt ovanligt – att ett land väljer att ”såga av den gren man sitter på” på det här sättet.

Som medlem i European Steel Tube Assosiation så har jag också fått en ordentlig inblick i hur våra europeiska konkurrenter jobbar mot sina respektive regeringar och beslutsfattare och vilket gehör de faktiskt får. Och precis som Sven-åke Berglie från Fordonskomponentgruppen berättade förra året, menar faktiskt våra branschkollegor i andra länder att beslutsfattare i Sverige har en mycket märklig inställning till den egna industrins villkor.

De högre kostnaderna för energi och råvaror måste naturligtvis hanteras inom stålindustrin och föras vidare till kunderna. För svensk del har detta genomförts någorlunda framgångsrikt under 2010.

Mycket tyder dock på att stålpriserna släpat efter och att vi kommer att få se hyfsade justeringar uppåt i år. Generellt har varit lättare att få igenom råvarupriserna på nischprodukter med få konkurrenter och svårare för bulkprodukter till områden där efterfrågan varit fortsatt svag.

Jag tror också att det är extremt viktigt för den svenska stålindustrin att fortsätta på den inslagna vägen med nischprodukter. Men vi får inte slappna av utan produkterna måste hela tiden utvecklas och vi måste också hitta nya nischer.

Risken finns hela tiden att en nisch som idag är lönsam och växer, blir så stor att den blir intressant även för de stora volymproducenterna. Och vips har nischen förvandlats till vanlig prispressad bulk. Detta vore förödande för den svenska stålindustrin.

Men jag är övertygad om att vi kommer att klara denna utmaning och vi fick på föreningens höstmöte ett antal goda exempel på nischutveckling hos mötets värd, Sandvik Materials Technology.

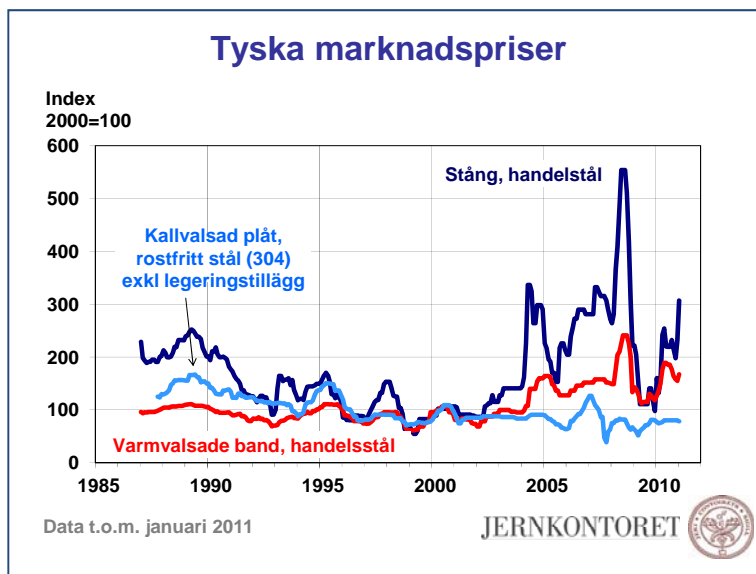
Jag tycker också att den svenska stålindustrin på det hela taget lyckades att snabbt och resolut ställa om verksamheten. Och anpassa sig till de nya förutsättningar som blev aktuella under krisen.

Jag tror avslutningsvis också att vi under denna besvärliga tid har tillägnat oss en hel del värdefulla kunskaper och erfarenheter för framtiden. Och jag ser därför fram emot att höra vad våra föredragshållare kan dela med sig på detta område under dagens tema:

Lärde vi oss något av krisen och vad gör vi nu?

Vinglig väg väntar världsekonomin. Vad gick fel - och vart är vi på väg?
Robert Bergqvist, SEB

Fungerar den svenska kollektivavtalsmodellen i kristider?
Bengt Huldt, Stål och Metall Arbetsgivareförbundet

Strategisk organisationsutveckling i en cyklisk industri

Lars Johansson, Outokumpu Stainless Tubular Products AB

Uddeholm efter finanskrisen; Massivt investeringsprogram för tillväxt

Per Hasselström, Uddeholms AB

Tack för att ni har lyssnat på min sammanfattning av stålåret 2010 och varsågod Robert Bergqvist från SEB.
